

Lapinlahden kunnan konserniohje

Sisällys

1. Kunnan omistajapolitiikan kokonaisuus.....	1
2. Soveltamisala	2
3. Konserniohjeen käsittely ja sitovuus.....	2
4. Tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen hallinnon järjestäminen	3
4.1. Yhtiökokous.....	3
4.2. Nimeäminen yhtiökokousedustajaksi ja hallitukseen	4
4.3. Hallituksen tehtävät ja työskentely	6
4.4. Toimitusjohtaja	7
5. Toiminnan ja talouden suunnittelu sekä ohjaus	7
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	8
7. Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet	10
8. Konserniyhteisöjen toiminnassa ja päätöksenteossa huomioitavaa.....	11
8.1. Keskitetyt toiminnot ja hankinnat	11
8.2. Rahoitus- ja sijoitustoiminta	12
8.3. Henkilöstöpolitiikka.....	12
9. Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta.....	13
9.1. Konsernin valvonta.....	13
9.2. Tilintarkastajan valinta	13
9.3. Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa.....	13
10. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista	14
11. Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen	14
12. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen.....	15

1. Kunnan omistajapolitiikan kokonaisuus

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä mm. perustamissopimukseen, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimukseen, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

Lapinlahden kuntakonsernin tavoitteena on turvata kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, ennakoitavuus sekä pääomien käytön tehokkuus.

Kuntakonsernia ohjaavina asiakirjoina ovat valtuuston hyväksymät kuntastrategia ja konserniohje, joka sisältää ohjeet hyvästä hallinto- ja johtamistavasta Lapinlahden kuntakonsernissa.

2. Soveltamisala

Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

- Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.
- Osakkuusyhteisöt (osakeyhtiöt ja kuntayhtymät), joissa kuntakonsernilla on vähintään viidesosa ja enintään puolet yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä.

Tätä ohjetta sovelletaan kulloinkin konserniin kuuluviin yhteisöihin. Lista yhteisöistä päivitetään talousarvion ja tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä vuosittain.

3. Konserniohjeen käsittely ja sitovuus

Valtuuston tulee kuntalain 14 §:n mukaan päättää konserniohjeesta, jolla ohjataan kunnan omia toimielimiä ja viranhaltijoita, tytäryhteisöjä ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöjä. Varsinaiset kunnan sisäiset toimivaltasäännökset annetaan hallintosäännöllä.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään myös kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa tai vastaavissa toimielimissä.

Konserniohjeet eivät sido oikeudellisesti suoraan tytäryhteisöjen toimielimiä. Sitovuus syntyy vasta siinä vaiheessa, kun tytäryhteisön toimivaltainen elin, yleensä hallitus, on hyväksynyt ohjeet yhteisöä sitovaksi. Tällöinkin yhteisöjen toimielinten, niiden jäsenten sekä toimitusjohtajan velvoitteet ja vastuut määräytyvät kyseistä yhteisöä koskevan

lainsäädännön mukaan. Tytäryhteisöjen johto toimii kuitenkin konsernin emoyhteisön eli kunnan luottamuksen varassa. Konserniohjeella yhdenmukaistetaan menettelytapoja sekä tehostetaan kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kunnan kokonaisuus huomioon ottaen.

Konsernissa hyväksytyä konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksessä tai säännöistä muuta johdu. Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kunnanhallitukselle.

4. Tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen hallinnon järjestäminen

4.1. Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekuelin, jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista.

Kuntaa edustaa yhtiökokouksessa kunnanhallituksen määräämä edustaja. Kyseisen yhtiön hallituksen jäsen ei voi toimia yhtiökokousedustajana kokouksessa, jossa päätetään vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä toimitusjohtajan/isännöitsijän läsnäolo yhtiökokouksessa on tarpeen osakkeenomistajien ja yhtiön toimielimien välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi ja osakkeenomistajien kyselyoikeuden toteuttamiseksi.

Yhtiökokouksen ajankohta on sovittava nimetyn yhtiökokousedustajan tai konsernijohdon kanssa. Yhtiökokouksen ajankohdasta ja kokouksessa käsiteltävistä asioista on ilmoitettava konsernijohdolle viimeistään viikkoa ennen kokousta.

Yhtiökokouskutsu liitteineen osoitetaan ja toimitetaan nimetyille yhtiökokousedustajalle. Lisäksi se toimitetaan sähköpostilla kunnanjohtajalle. Yhtiökokousedustajan on tarvittaessa raportoitava yhtiökokouksen asioista konsernijohtolle. Konsernijohto on määritelty hallintosäännössä. Hallintosäännön 18 §:n mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

4.2. Nimeäminen yhtiökokousedustajaksi ja hallitukseen

Kuntaa osakkeenomistajana edustaa yhtiökokouksessa kunnanhallituksen määräämä edustaja, jolle konsernijohto antaa omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Konserniyhtiöiden hallitusten kokoonpanossa otetaan huomioon kunkin yhtiön toimialan edellyttämä riittävä liiketoiminnan ja talouden asiantuntemus.

Kuntakonserniin kuuluvissa yhtiöissä tai yhtiöissä, joissa kunnilla on enemmistö, on hallituksen jäsenehdokkaiden nimeämisessä ja valinnassa noudatettava naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia (609/1986).

Lapinlahden Vesi Oy:n ja Kaskihovi Oy:n hallituksen koko on neljä jäsentä. Viitostien Ykköstilat Oy:n hallituksessa on neljä luottamushenkilöjäsentä sekä kunnanjohtaja. Kunnanjohtaja toimii hallituksessa joko jäsenenä tai toimitusjohtajan ominaisuudessa hallituksen esittelijänä. Kunnanjohtaja johtaa viranhaltijana kunnan kehittämistä ja elinkeinopolitiikkaa. Viitostien Ykköstilat Oy on merkittävin kunnan työkalu tässä työssä, mikä on huomioitava ko. yrityksen hallitusta valittaessa. Tehokkaan omistajaohjauksen toteuttamiseksi yhtiöiden hallituksen jäsenistä vähintään puolet tulee olla kunnanhallituksen jäseniä, kuulua valtuuston puheenjohtajistoon tai keskeisiä viranhaltijoita.

Muiden tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen osalta kunnan edustamisessa noudatetaan ensisijaisesti seuraavaa:

Yhteisö	Kunnan edustaja
Asunto-osakeyhtiöt ja kiinteistöosakeyhtiöt	Yhtiökokousedustajana toimii teknisten palveluiden viranhaltija

Ylä-Savon Vesi Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtaja tai johtava viranhaltija. Yhtiön hallituksen jäsenenä toimii tekninen johtaja ja luottamushenkilöjäsen. Luottamushenkilöjäsenen tulee olla kunnanhallituksen jäsen tai hänen tulee kuulua valtuuston puheenjohtajistoon.
Savon Energiaholding Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtaja tai kunnanjohtaja.
Savon Kuituverkko Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanjohtaja.
Savon Teknia Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanjohtaja.
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	Yhtiökokousedustajana toimii kunnanjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja, valtuuston puheenjohtajistoon kuuluva tai kunnanhallituksen jäsen.
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky 3 valtuustopaikkaa	Valtuuston jäsenistä ainakin yhden on oltava kunnanhallituksen jäsen tai kuuluttava valtuuston puheenjohtajistoon.
Savon koulutuskuntayhtymä	Valtuuston jäsenen on oltava valtuutettu.
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä 2 valtuustopaikkaa 2 hallituspaikkaa	Valtuuston jäsenten on oltava valtuutettuja. Hallituksen jäsenistä ainakin toisen on oltava valtuutettu.
Vaalijalan kuntayhtymä 2 valtuustopaikkaa	Yhtymäkokousedustajien on oltava valtuutettuja.
Pohjois-Savon liitto 3 valtuustopaikkaa	Valtuuston jäsenten on oltava valtuutettuja.
Maaseutuhallinto (Iisalmi) 2 lautakuntapaikkaa	Ainakin toisen lautakunnan jäsenen on oltava valtuutettu.
Jätehuolto (Iisalmi)	Lautakunnan jäsenen on oltava valtuutettu.
Ympäristöterveys (Siilinjärvi)	Lautakunnan jäsenen on oltava valtuutettu.

Yllä olevasta ohjeesta voidaan poiketa perustellusta syystä.

Muiden kuin yllä mainittujen yhteisöjen osalta konserniohjeessa ei aseteta rajoituksia kunnan edustajille.

4.3. Hallituksen tehtävät ja työskentely

Hallitus työskentelee ja tekee päätöksensä hallituksen kokouksissa kollektiivisena elimenä. Hallituksen kokouksista on laadittava pöytäkirja. Puhelin- ja sähköpostikokoukset rinnastetaan tavanomaisiin kokouksiin ja niistä on laadittava pöytäkirja.

Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä ja kun kaikille jäsenille on varattu mahdollisuus osallistua kokoukseen. Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Äänen mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkitykseksi pöytäkirjaan.

Hallitus ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle henkilölle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella.

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous. Hallituksen puheenjohtajalle ja jäsenille maksetaan palkkiota. Yhtiökokouksessa kunnan edustajan ottaessa kantaa ja päättäessä hallituksen jäsenen kokous- ja vuosipalkkiosta on otettava huomioon valtuuston hyväksymä luottamushenkilöiden palkkiosääntö.

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallitus ohjaa ja valvoo yhtiön toimivaa johtoa, nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, hyväksyy yhtiön strategian ja valvoo sen toteuttamista, hyväksyy riskienhallinnan periaatteet sekä varmistaa johtamisjärjestelmän toiminnan. Hallitus huolehtii siitä, että yhtiössä harjoitetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa.

Hallituksen tehtävänä on edistää yhtiön ja osakkeenomistajien etua sekä huolehtia siitä, että kaikkien osakkeenomistajien edut tulevat tasapuolisesti huomioonotetuiksi. Hallituksen jäsenet eivät edusta yhtiössä heitä jäseneksi ehdottaneita tahoja.

Yhtiön hallituksen on huolehdittava, että sillä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä strategia, jonka toteutumista seurataan, arvioidaan ja raportoidaan hallitukselle säännöllisesti riittävän usein.

4.4. Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa lain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtaja saa ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavalliseen tai laajakantoisiin toimiin vain hallituksen valtuuttamana. Toimitusjohtaja huolehtii yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä lainmukaisella ja luotettavalla tavalla. Toimitusjohtajalla on itsenäinen vastuu tehtäväpiirinsä kuuluvien asioiden hoitamisesta.

Toimitusjohtajan nimittää ja erottaa hallitus.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan on hankittava kunnan konsernijohtoon ennakko-käsitys tytäryhtiön toimitusjohtajan ja hänen pitkäaikaisen (vähintään neljä kuukautta) sijaisensa valintaan ja palkkaukseen sekä sen olennaiseen muutokseen.

5. Toiminnan ja talouden suunnittelu sekä ohjaus

Tytäryhteisöjen on toimitettava vuosittain kunnalle taloussuunnitelma, johon sisältyy tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelma taloussihteerin erikseen antaman aikataulun mukaisesti. Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kuntalain mukaan kunnan, jolla on kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitase liitteineen. Konsernitaseen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia. Konserniyhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Tytäryhtiöillä ja osakkuusyhteisöillä ym. on kirjanpitolain mukaan velvollisuus antaa emoyhteisölle konsernitilinpäätöksen laatimista

varten tarpeelliset tiedot. Yksityiskohtaisempia ohjeita konserniyhteisön tietojen antamisesta ja aikataulusta antaa tarvittaessa taloussihteeri.

Kolmen suurimman tytäryhteisön (Lapinlahden Vesi Oy, Kaskihovi Oy, Viitostien Ykkötilat Oy) tulee raportoida toiminnastaan ja taloudestaan puolivuositain kunnan ohjeiden mukaisesti. Tytäryhteisöt raportoivat 31.5. ja 31.12 tilanteen vastaavasti, kuin kunnan tulosalueet. Konsernijohto voi harkintansa mukaan pyytää myös erillisiä selvityksiä. Tytäryhteisöjen on lisäksi raportoitava konsernijohtolle erikseen, mikäli sen toiminta ei vastaa oletettua kehitystä. Tytäryhteisöjen tulee erikseen kysyttäessä esittää konsernijohtolle hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat.

6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on vastuu yhtiön talous sekä toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen riittävän ja toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Konserniyhteisöjen tulee olla tietoisia niiden toimintaan liittyvistä riskeistä, raportoida niistä ja niiden hallinnan menettelyistä konsernijohtolle. Yhteisöjen vakuutusten tulee olla riittävät ottaen huomioon yhteisöjen toiminnan luonne ja laajuus.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle ja kuntakonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Talousarvion laadinnan yhteydessä toimielinten ja tytäryhteisöjen tulee analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Talousarviossa kuvataan sisäisen valvonnan keskeiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan vuoden aikana kaksi kertaa. Toimielimet ja tytäryhteisöt antavat kunnanhallitukselle tällöin tiedoksi

sisäisen valvonnan raportin. Taloussihteerin antaa yksityiskohtaiset ohjeet sisäisen valvonnan raportin laadinnasta ja aikataulusta.

Hallituksen tulee raportoida toimintakertomuksessa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Lisäksi tilinpäätöstä ja toimintakertomusta toimintakertomuksessa tulee antaa selvitys konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnan yhteydessä valvontavastuussa olevien toimielinten/toimialojen tulee käsitellä alaisensa toiminnan osalta selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, valvonnassa havaituista puutteista ja toimenpiteistä niiden korjaamiseksi sekä keskeisimmistä riskeistä ja antaa selonteko tiedoksi kunnanhallitukselle. Selonteon tulee pohjautua dokumentoituun tietoon, jota on saatu talousarviovuoden aikana tehdyistä sisäisen valvonnan raporteista. Myös konserniyhteisöjen tulee raportoida konsernijohtolle konserniyhteisöjen merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä.

Tytäryhteisön hallituksen on raportoitava viipymättä konsernijohtolle, jos yhtiön toimintaan liittyvän merkittävän riskin realisoituminen on todennäköistä. Mikäli tilikaudella havaitaan uusia ja merkittäviä riskejä, tulee niistä ja niiden hallintakeinoista raportoida välittömästi valvontavastuussa olevalle. Lisäksi tulee varmistaa, että raportoinnin perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

Valvontavastuussa olevien tulee seurata ja arvioida sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa raportointitiedon perusteella. Taloussihteerin ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raporttien laatimista. Toimialojen tehtävänä on oman ydintehtävän näkökulmasta tarkentaa annettuja malleja sekä täydentää konkreettiset toimenpiteet valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanemiseksi. Tällä tavoin voidaan varmistaa yhdenmukainen, järjestelmällinen, kattava ja dokumentoitu tieto tuloksellisuuden arviointia ja raportointia varten.

Kunnan konsernijohto järjestää vuosittain tapaamisen kunnan tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen ja muiden yhteisöjen edustajille. Tämä tapaaminen on osa sisäistä valvontaa ja konserniohjausta.

7. Tytäryhteisöjen neuvotteluvälitteet

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä konsernijohdon ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen. Ennakkokäsityksen selvittämisen yhteydessä tulee tarvittaessa huomioida yhteisön omistajien yhdenvertaisuuden periaate ja tytäryhteisön etu.

Kunnan ennakkokäsityksen hankkiminen on konsernijohdon keino ohjata ja valvoa konserniin kuuluvan tytäryhteisön toimintaa ja taloutta. Kunnan kannan hankkimisessa ei ole kyse yhteisön sisäisen päätöksenteon tai toimitusjohtajan tai hallituksen vastuun siirtämisestä kunnanhallitukselle tai konsernijohdolle. Lopullinen päätösvalta ja vastuu ovat kunnan kannan hankkimista edellyttävästä asiasta aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella, vaikka kunnan kanta päätettävään asiaan on hankittu. Mikäli yhteisön toimitusjohtaja tai hallitus tekee asiassa päätöksen vastoin kunnan kantaa, kunnalla on mahdollisuus erikseen harkita siihen liittyvät mahdolliset jatkotoimenpiteet.

Yhteisön hallituksen on hankittava konsernijohdon ennakkokäsitys ainakin mm. seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen muuttaminen
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkka
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaa kuulumattomat tai siihen epäsuorasti liittyvät investoinnit, kiinteistö- ja yrityskaupat (yli 0,5 miljoonaa euroa)
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi

- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
- merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Tytäryhteisön toimitusjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa. Konsernijohto päättää, hallintosäännön rajoissa, tapauskohtaisesti siitä, missä laajuudessa asia käsitellään kunnassa.

8. Konserniyhteisöjen toiminnassa ja päätöksenteossa huomioitavaa

8.1. Keskitetyt toiminnot ja hankinnat

Pääsääntö on, että konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee hankkia tukipalvelut (esimerkiksi hallinto-, taloushallinto-, tietohallinto-, materiaali-, ateria-, tilapalveluja) konsernin muilta yhteisöiltä. Tästä suosituksesta voi poiketa perustellusta syystä.

Kuntakonsernin yhteisöjen hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevien normien lisäksi Lapinlahden kunnan hallintosäännön hankintaohjetta ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeita. Hallintosäännössä on määräykset alle kynnyksarvon jäävien hankintojen kilpailuttamisesta.

Konserniyhteisöjen tulee materiaalihankintoja tehdessään hyödyntää mahdollisuuksien mukaan kunnan hankintamenettelyitä ja –sopimuksia. Kuntakonsernin hankinnat on suoritettava hyvää hallintotapaa noudattaen. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kunnan hankintojen yhteydessä eikä käyttää kunnan hankintasopimuksia omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon.

8.2. Rahoitus- ja sijoitustoiminta

Tytäryhteisöt voidaan velvoittaa sisäiseen lainaukseen, mikäli se on muuta rahoitus- tai sijoitusvaihtoehtoa edullisempaa ja on siten yhteisön edun mukaista. Kunta ja sen tytäryhteisöt voivat myös yhdessä toimia lainanotossa. Tytäryhteisöjen tulee neuvotella kunnan talousjohdon kanssa lainanottoon, takauksiin ja vakuuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Konsernin sijoitustoiminnalla tarkoitetaan kassavarojen sijoittamista ja muuta sijoitustoimintaa. Kassavarojen sijoittamisella pyritään kassavarojen tuottavaan ja turvaavaan sijoittamiseen kuitenkin siten, että maksuvalmius on riittävä. Kassavarojen sijoittamisessa konsernin ulkopuolisiin sijoituskohteisiin otetaan huomioon eri sijoitusinstrumentit, riskien tunnistaminen, arviointi ja suojautuminen sekä päätösvalta sijoitusten tekemisessä.

Yhteisön, jolle takaus tai vakuus annetaan, tulee tuottaa kunnan palveluja tai edistää muutoin kunnan tai konserniyhteisön toimialaan kuuluvia tehtäviä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee ennen omaa päätöksentekoaan selvittää konsernijohdon ennakkokäsitys päätettäviin asioihin, jotka merkittävästi vaikuttavat yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen.

8.3. Henkilöstöpolitiikka

Kuntakonsernissa noudatetaan soveltuvin osin kunnan henkilöstöpolitiikan periaatteita. Tavoitteena on varmistaa asiantuntemukseen perustuva rekrytointi hyödyntäen riittävän laaja-alaista hakumenettelyä. Konsernijohdon näkemyksien selvittäminen on tarpeen johtavaa toimihenkilöä valittaessa. Tehtäväkiertoa ja konsernin henkilöstön

erikoisosaamista tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää. Koulutus- ja henkilöstöpalvelujen järjestämisessä tehdään yhteistyötä. Kuntien omistamien yhtiöiden työnantajaedunvalvonta hoidetaan Avaintyöntajat Avainta Ry:n kautta. Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kunnan edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

9. Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta

9.1. Konsernin valvonta

Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Valtuusto hyväksyy talousarviossa tytäryhteisöille muut toiminnan määrää, laatua ja vaikuttavuutta koskevat tavoitteet.

Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä. Konsernivalvonnassa seurataan erityisesti riskienhallintajärjestelmien toimivuutta konserniyhteisöissä.

9.2. Tilintarkastajan valinta

Konserniyhteisöjen tilintarkastus on järjestävä kohdeyhteisön yhtiöjärjestyksen, perussopimuksen tai vastaavan määräyksen sekä ao. konserniyhteisöä koskevien tilintarkastussäännösten edellyttämällä tavalla. Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä.

9.3. Tarkastuslautakunnan tehtävät konsernin tarkastuksessa

Tarkastuslautakunnan tehtävä konserniyhteisöjen tarkastuksessa kohdistuu pääsääntöisesti konserniyhteisöjen valvontaan nimettyjen vastuuhenkilöiden toiminnan tarkastamiseen. Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus tytäryhteisöistä rajoittuu konserniohjeessa määrättyyn raportointiin ja mainittujen vastuuhenkilöiden valvontatehtävässään tytäryhteisöstä hankkimiin tietoihin. Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen ja

kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Kunnan tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä huolehtiminen. Tämä tarkoittaa kuntakonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamiseen liittyvän tarjouksen pyytämistä, tarjousvertailun tekemistä ja tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä. Tilintarkastajan valinnasta päättää kuitenkin ao. tytäryhteisön toimielin esimerkiksi osakeyhtiössä yhtiökokous.

10. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista

Lähtökohtana kuntakonsernin yhtiöissä on aktiivinen ja tehokas viestintä. Kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallista tehtävää. Yhteisön on annettava tiedotusta varten konsernihallinnon ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön on arvioitava voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja tai vastaava sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset

11. Kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kuntalain 83 §:n 2 momentin mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan konsernijohdolta konsernijohdon hallussa olevia kunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska kaikki

tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

12. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Kunnanvaltuusto hyväksyy nämä ohjeet 20.6.2017 olemaan voimassa toistaiseksi hyväksymisestä lukien. Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa.